

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2015. gada 21. decembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Gunārs Kusiņš un Sanita Osipova,
kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 188/2015),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Maksātnespējas likuma 13. panta otrās daļas 4. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 106. pantam un spēkā neesošu attiecībā uz personām, kuras tikušas notiesātas par kriminālpārkāpumiem vai mazāk smagiem noziedzīgiem nodarījumiem.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka par maksātnespējas procesa administratoru nevar būt persona, kura atzīta par vainīgu tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanā vai pret kuru izbeigts kriminālprocess par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu uz personu nereabilitējoša pamata.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesas kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējs vērsās biedrībā „Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija” (turpmāk – Administratoru asociācija), lai pieteiktos maksātnespējas procesa administratora eksāmena kārtošana. Pamatojoties uz apstrīdēto normu, Administratoru asociācija ar (*datums*) lēmumu [...] liegusi tiesības Pieteikuma iesniedzējam kārtot minēto eksāmenu. Tādējādi apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota un viņš ir norādījis uz savu Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir apstrīdējis Administratoru asociācijas (*datums*) lēmumu [..]. Maksātnespējas administrācija ar (*datums*) lēmumu [..] atstājusi sākotnējo lēmumu negrozītu. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Maksātnespējas administrācijas lēmuma pārsūdzēšana administratīvajā tiesā nedotu rezultātu un nespētu novērst viņa pamattiesību aizskārumu.

Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka subsidiaritātes principa ievērošanai nepieciešams izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības, nevis izmantot jebkurus teorētiski iespējamus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas varētu jebkādā veidā attiekties uz pieteikuma iesniedzēja situāciju (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*). Atziņa, ka subsidiaritātes principa ievērošanai nepieciešams izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizsargāt aizskartās pamattiesības, nozīmē to, ka pastāv reāla iespēja ar konkrēto tiesību aizsardzības līdzekli panākt tādu materiāltiesisku rezultātu, kas novērst iespējamo pamattiesību aizskārumu. Ja imperatīva norma ir formulēta nepārprotami, pieteikuma iesniedzējs atrodas šīs normas tvērumam tipiskā situācijā un nav šaubu par normas piemērošanu konkrētajā gadījumā, Satversmes tiesas likums neprasa izsmelt tādas formāli pastāvošas iespējas pārsūdzēt administratīvu aktu, kuru izmantošanas rezultātā acīmredzami nav sagaidāms personai labvēlīgs lēmums (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 24. oktobra sprieduma lietā Nr. 2012-23-01 14. punktu*).

Apstrīdētā norma formulēta nepārprotami, un Pieteikuma iesniedzējs atrodas šīs normas tvērumam tipiskā situācijā. Konkrētajā situācijā Pieteikuma iesniedzēja rīcībā nav tādu vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu, kas varētu novērst tā pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtnās daļas otrais teikums noteic, ka gadījumā, kad nav iespēju Satversmē noteiktās tiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Lai gan Pieteikuma iesniedzēja rīcībā nav iespēju aizstāvēt aizskartās pamattiesības, Pieteikuma iesniedzējs ir apstrīdējis sākotnējo Administratoru asociācijas lēmumu. Tāpēc konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no dienas, kad ir pieņemts Administratoru asociācijas lēmums [...] (*sal. ar Satversmes tiesas 2014. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2013-18-01 9. punktu*). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2015. gada 24. novembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 106. pantam, jo noteic aizliegumu personai, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziedzīgu nodarījumu un kuras sodāmība ir dzēsta, būt par maksātnespējas procesa administratoru.

Pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir balstīts uz Satversmes tiesas 2015. gada 12. februāra lēmumā par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2012-11-01 ietvertajām atziņām. Pamatojot pamattiesību ierobežojuma nesamērīgumu, pieteikumā norādīts, ka pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi esot iespējams sasniegt ar citiem indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Tas ir, nosakot, ka par maksātnespējas procesa administratoru, līdzīgi kā par pedagogu, var būt persona, kura notiesāta par kriminālpārkāpumiem vai mazāk smagiem noziedzīgiem noziegumiem. Pieteikuma iesniedzēja ieskatā būtu jāpiešķir nozīme nevis sodāmības faktam, bet gan noziedzīgā nodarījuma smagumam, par ko persona sodīta, kā arī personas turpmākajai attieksmei pret likumu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevējam sodu politikas jomā ir plaša rīcības brīvība. Savukārt Satversmes tiesas kompetencē ir pārbaudīt vienīgi to, vai likumdevējs nav acīmredzami pārkāpis savas rīcības brīvības robežas (*sk.*,

piemēram, Satversmes tiesas 2003. gada 29. oktobra sprieduma lietā Nr. 2003-05-01 29. punktu un 2015. gada 8. aprīļa sprieduma lietā Nr.2014-34-01 16. punktu).

Turklāt Satversmes tiesa par Satversmes 106. pantam atbilstošu ir atzinusi normu, kas noteic ierobežojumu iecelt par maksātnespējas procesa administratoru personu, kurai kriminālprocesā noteikts tiesājamās, apsūdzētās vai aizdomās turētās personas statuss (*sk. Satversmes tiesas 2006. gada 23. februāra spriedumu lietā Nr. 2015-22-01*).

Pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, ka Satversmes 106. pants likumdevējam liegta tiesības ierobežot tādas personas iespējas kļūt par maksātnespējas procesa administratoru, kura notiesāta par kriminālpārkāpuma vai mazāk smaga noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Tāpat pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, vai likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, kā arī tam, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir mazāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr.188/2015).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš